

ONTWERPBESLUIT EEMMEER EN GOOIMEER ZUIDOEVER

Gelet op artikel 4, eerste en tweede lid, van Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103);

Gelet op de artikelen 10a en 15 van de Natuurbeschermingswet 1998;

BESLUIT:

Artikel 1

1. Het besluit tot aanwijzing van de speciale beschermingszone in de zin van artikel 4, eerste en tweede lid, van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand (PbEG L 103) **Eemmeer, Gooimeer en IJmeer**, zoals aangewezen bij besluit van 18 november 1994 (NBLF 949511, Stcrt. 1994, nr. 234) wordt gewijzigd.
2. De nota van toelichting behorende bij het in het eerste lid bedoelde besluit wordt, voor zover van toepassing op de aanwijzing van het Eemmeer en het Gooimeer, ingetrokken.
3. De in het tweede lid genoemde deelgebieden zijn aangewezen voor de volgende vogelsoorten welke worden beschermd op grond van artikel 4, eerste lid, van Richtlijn 79/409/EEG: Kleine zwaan, Nonnetje, Visdief.
4. De in het tweede lid genoemde deelgebieden zijn verder aangewezen voor de volgende trekkende vogelsoorten welke worden beschermd op grond van artikel 4, tweede lid van Richtlijn 79/409/EEG: Fuut, Aalscholver, Grauwe gans, Smient, Krakeend, Slobeend, Tafeleend, Kuifeend, Meerkoet.
5. De kaart behorende bij het in het eerste lid bedoelde besluit wordt, voor zover van toepassing op de deelgebieden Eemmeer en Gooimeer, ingetrokken.

Artikel 2

1. De wijziging van het in artikel 1 bedoelde besluit gaat vergezeld van een nota van toelichting en een kaart, welke deel uitmaken van dit besluit.
2. De deelgebieden Eemmeer en Gooimeer van de in artikel 1 bedoelde speciale beschermingszone vormen het Natura2000-gebied **Eemmeer en Gooimeer Zuidoever**, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in de zin van artikel 10a, tweede lid van de Natuurbeschermingswet 1998, is opgenomen in de nota van toelichting behorende bij dit besluit.

Artikel 3

1. Dit besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.
2. Dit besluit treedt in werking op de dag na bekendmaking in de Staatscourant.

Dit ontwerpbesluit, de kaart en de nota van toelichting worden gedurende zes weken ter inzage gelegd in het kantoor van de Directie Regionale Zaken, vestiging West, van het ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit: Herman Gorterstraat 55, 3511 EW UTRECHT. Ter inzage legging vindt tevens plaats in de gemeentehuizen en openbare bibliotheken van de betreffende gemeente(n), in het kantoor van het waterschap waaronder het gebied valt, en in de provinciehuizen van de betreffende

provincie(s). Het ontwerpbesluit kan ook worden ingezien op internet op het adres: <http://www.minlnv.nl/natuurwetgeving>.

Het definitieve besluit zal, met uitzondering van de kaart en de nota van toelichting, met een toelichting in de Staatscourant worden geplaatst.

Een ieder kan een zienswijze binnen zes weken na de ter inzage legging van dit ontwerp-besluit schriftelijk of mondeling naar voren brengen. Schriftelijke zienswijzen kunt u indienen bij het Inspraakpunt, zoals aangegeven in de bekendmaking. Een mondelinge zienswijze kunt u naar voren brengen op de wijze zoals deze in de bekendmaking is aangegeven. U wordt verzocht een kaart bij te voegen indien de zienswijze betrekking heeft op bepaalde percelen. Beroep tegen het definitieve besluit kan alleen worden ingesteld door een belanghebbende die een zienswijze naar voren heeft gebracht.

Nota van toelichting van het Natura2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever waarin opgenomen:

Nota van toelichting bij de wijziging van besluit NBLF 949511 van de aanwijzing van Eemmeer, Gooimeer en IJmeer als speciale beschermingszone in het kader van de Richtlijn 79/409/EEG van de Raad van Europese Gemeenschappen van 2 april 1979 inzake het behoud van de vogelstand en hierna te noemen de Vogelrichtlijn, voorzover van toepassing op de deelgebieden Eemmeer en Gooimeer.

1. INLEIDING

Met dit besluit wordt de aanwijzing van Eemmeer, Gooimeer en IJmeer als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn gewijzigd, voorzover van toepassing op de deelgebieden Eemmeer en het Gooimeer. Deze wijziging heeft in elk geval betrekking op de vogelsoorten waarvoor beide deelgebieden zijn aangewezen hetgeen is gebaseerd op toepassing van de criteria, die zijn gebruikt bij de aanwijzing van de Vogelrichtlijngebieden in 2000¹. De aanwijzing van het deelgebied IJmeer, dat ook onderdeel uitmaakt van besluit NBLF 949511 (zie bijlage A), wordt door dit besluit niet gewijzigd.

De bovenbedoelde deelgebieden Eemmeer en Gooimeer vormen samen het Natura2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever, waarvan de instandhoudingsdoelstelling in dit besluit is opgenomen. Het deelgebied IJmeer zal middels een afzonderlijk besluit worden samengevoegd met de Vogelrichtlijngebieden IJmeer en Markermeer en het Habitatrichtlijngebied Gouwzee en kustzone Muiden tot het Natura2000-gebied Markermeer en IJmeer.

In hoofdstuk 2 van deze nota van toelichting wordt de aanwijzing onder de Vogelrichtlijn kort toegelicht. In dit hoofdstuk wordt tevens melding gemaakt van de status van beschermd natuurmoment voor een deel van het Natura2000-gebied, welke inmiddels is komen te vervallen.

Deze toelichting omvat verder in hoofdstuk 3 de gebiedsbeschrijving, bijzonderheden met betrekking tot de begrenzing en een toelichting op de kaart. Tenslotte zijn in hoofdstuk 4 de instandhoudingsdoelstellingen vermeld.

2. AANWIJZING VOGELRICHTLIJN

Het gebied is op 18 november 1994 (NBLF 949511) onder de naam “Eemmeer, Gooimeer en IJmeer” aangewezen als speciale beschermingszone onder de Vogelrichtlijn (verder aangeduid als “Vogelrichtlijngebied”). Bij de Europese Commissie is dit gebied bekend onder de nummers NL 9902008 (IJmeer), NL 3009011 (Gooimeer) en NL 9802035 (Eemmeer). Het besluit NBLF 949511 is door middel van dit Natura 2000-besluit gewijzigd.

De deelgebieden Eemmeer en Gooimeer van het hiervoor genoemde Vogelrichtlijngebied worden voortaan aangeduid als het Natura2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever (landelijk gebiedsnummer 77). Natura 2000 is het samenhangende Europees ecologisch netwerk bestaande uit de gebieden aangewezen onder de Habitatrichtlijn. Dit netwerk moet de betrokken natuurlijke habitattypen en habitats van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Natura 2000 bestrijkt ook de onder de Vogelrichtlijn aangewezen gebieden.

---

¹ Nota van Antwoord Vogelrichtlijn, bijlage 1, Selectiecriteria en methode van begrenzing

De instandhoudingsdoelstellingen (hoofdstuk 4) en eventuele wijziging van de begrenzing zijn in algemene zin nader toegelicht in het Natura 2000 Doelendocument. Dit document geeft het beleidskader van de geformuleerde instandhoudingsdoelstellingen weer en van de daarbij gehanteerde systematiek. Beschrijvingen van habitattypen en soorten waarvoor doelen zijn vastgesteld, zijn opgenomen in het Natura 2000 Profielendocument. Hierin wordt ook ingegaan op de interpretatie van habitattypen en de relatieve bijdrage van afzonderlijke gebieden aan het Natura2000-netwerk.

Ingevolge artikel 15a, tweede en derde lid van de Natuurbeschermingswet 1998 vervalt bij aanwijzing als speciale beschermingszone onder artikel 10a de status van de hieronder opgesomde natuurmonumenten². In dergelijke gevallen heeft de instandhoudingsdoelstelling voor de gedeelten van het Natura2000-gebied waarop de aanwijzingen als natuurmonument betrekking hadden, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in de vervallen besluiten (zie verder hoofdstuk 4).

Het beschermd natuurmonument Gooikust Naarden is aangewezen op 21 februari 1974 (nummer NBOR/S-13092, Stcrt. 1974, nr. 48).

Het Staatsnatuurmonument Gooikust Naarden is aangewezen op 3 september 1974 (nummer NBOR/S 13547, Stcrt. 1974, nr. 175).

Het Staatsnatuurmonument Eemmeer is aangewezen op 7 december 1976 (nummer NLB/N 23399, Stcrt. 1977, nr. 8).

Het Staatsnatuurmonument Gooimeer is aangewezen op 30 december 1985 (nummer NMF/N 85-10494, Stcrt. 1986, nr. 2).

Het Natura2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever ligt in de provincies Flevoland, Noord-Holland en Utrecht en behoort tot het grondgebied van de gemeenten Almere, Zeewolde, Blaricum, Huizen, Naarden, Bunschoten en Eemnes.

3. GEBIEDSBESCHRIJVING EN BEGRENZING

3.1 Gebiedsbeschrijving

Het Eemmeer en Gooimeer ontstonden als verzoete overblijfselen van de voormalige Zuiderzee toen Zuidelijk Flevoland werd drooggelegd (1968). Het Eemmeer ontvangt vooral water uit de Gelderse Vallei, via de Eem, een kleiner deel wordt aangevoerd vanuit de Veluwerandmeren. Het water in het Gooimeer is een mengsel van water uit het Eemmeer en uit het IJmeer, waarmee het Gooimeer in open verbinding staat. Het Eemmeer heeft een gemiddelde diepte van -1.9 m NAP, het Gooimeer is met -3.6 m, mede door de aanwezigheid van diepe zandwinputten, gemiddeld relatief diep, maar het aangewezen deel heeft een maximum diepte van -1.2 m NAP en is grotendeels minder dan een meter diep.

Door de aanleg van het zandtalud ten behoeve van de Stichtse Brug is daarlangs in het Eemmeer in de jaren tachtig een brede rietstrook ontstaan. In het Eemmeer is tijdens de aanleg van de polderdijk van Zuidelijk Flevoland het eiland de Dode Hond opgespoten. In 1992 is verder ten oosten van de Stichtse Brug een kleine zandplaat aangelegd. De oevers bestaan voornamelijk uit moerasvegetaties met slikranden. Op het eiland De Dode Hond worden daarnaast ook wilgenbossen en struwelen

---

² Beschermd en staatsnatuurmonumenten zijn in de periode 1968-98 aangewezen op grond van respectievelijk artikel 7 en 21 van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, nr. 572)

aangetroffen. In vergelijking met de overige randmeren komen er in het Eemmeer weinig waterplanten voor. Alleen in de baai ten zuiden van de Dode Hond worden structureel waterplanten aangetroffen. Het Eemmeer is sterk geëutrofiëerd. De nutriëntbelasting is sinds de jaren tachtig teruggedrongen. In beide meren is sprake van verbetering van de waterkwaliteit en toename van mosselen en waterplanten. Het Gooimeer Zuidoever omvat ondiep water met waterplanten, een brede strook verland oevergebied, dat geleidelijk overgaat in een brede zandstrook met een hoge wal, waarachter zich laag gelegen graslanden bevinden. Er heerst een zilt en brak milieu. Verder worden ondiepe wateren, oevers, rietlanden en enige vochtige graslanden aangetroffen. De kustlijn is destijds ontstaan door afslag van de stuwwal van het Gooi als gevolg van getijdenbeweging. Door sedimentatie een min of meer terrasvormige afzetting even onder de wateroppervlakte gevormd en een zandige en lemige klif ontstaan.

3.2 Landschappelijke context

Eemmeer en Gooimeer Zuidoever behoort tot het Natura2000-landschap 'Meren en Moerassen'.

3.3 Begrenzing en oppervlakte

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Het Natura2000-gebied ligt wat het Eemmeer betreft globaal tussen de Eemmeerdijk in het Noorden, de polders van Eemland in het Zuiden, en de Stichtse Brug in het Westen. Noordwestelijk van Bunschoten-Spakenburg loopt de grens door het water.

Wat het Gooimeer betreft ligt de grens globaal door het water tussen de Gooise kust en de vaargeul in het Noorden, de rijksweg A1 in het Westen, de Oostdijk en de bossen van Naarden en Huizen in het Zuiden. De oostelijke grens ligt langs de zuiveringsinstallatie van Huizen.

Het Natura2000-gebied beslaat een oppervlakte van 1584 ha. Dit cijfer betreft de bruto-oppervlakten omdat bij de berekening geen rekening is gehouden met niet op de kaart, tekstueel uitgesloten delen (zie paragraaf 3.4).

De oppervlakte van de gezamenlijke natuurmonumenten is 1561 ha.

Het beschermd natuurmonument en de drie staatsnatuurmonumenten vallen geheel binnen de begrenzing van het Natura2000- gebied.

De begrenzing van het Vogelrichtlijngebied is op de kaart op technische punten verbeterd:

- De begrenzing is waar mogelijk gelegd langs topografisch herkenbare lijnen, zoals wegen, wateren, perceelscheidingen en bosranden.
- De begrenzing is afgestemd op die van de (voormalige) natuurmonumenten opdat deze geheel binnen het Vogelrichtlijngebied vallen.

De aanwijzing van Eemmeer en Gooimeer Zuidoever als Vogelrichtlijngebied is indertijd (1994) gecombineerd met die van een deel van het IJmeer (Kustzone bij Muiden). Dit deel van het IJmeer zal te zijner tijd worden samengevoegd met het in 2000 aangewezen resterende deel van het IJmeer en het eveneens in 2000 aangewezen Markermeer tot het Natura2000-gebied Markermeer en IJmeer.

3.4 Toelichting bij de kaart en uitgesloten delen

De begrenzing van het Natura2000-gebied is aangegeven op de bij de aanwijzing behorende kaart. Voor zover van toepassing is daarbij onderscheid gemaakt tussen het Habitatrichtlijngebied, Vogelrichtlijngebied en (voormalige) beschermde natuurmonumenten. Daar waar de kaart en de nota van toelichting, bijvoorbeeld om kaart-technische redenen, niet overeenstemmen, is de tekst in deze paragraaf doorslaggevend.

In voorkomende gevallen zijn op de kaart ook aangrenzende Natura2000-gebieden aangegeven. Aan de indicatief aangeduide begrenzing van deze gebieden kunnen geen rechten worden ontleend (voor de begrenzing van deze gebieden wordt verwezen naar de kaarten van de betreffende aangewezen of aangemelde gebieden). Voor de begrenzing van Natura2000-gebieden geldt de volgende algemene exclaveringsformule: Bestaande bebouwing, erven, tuinen, verhardingen en hoofdspoorwegen maken geen deel uit van het aangewezen gebied, tenzij daarvan in paragraaf 3.3 wordt afgeweken. Voor de gebruikte begrippen gelden de volgende definities (voor zover van toepassing in het onderhavige gebied):

- **Bebouwing** betreft één of meer gebouwen of bouwwerken, geen gebouwen zijnde. **Gebouw:** elk bouwwerk, dat een voor mensen toegankelijke overdekte geheel of gedeeltelijk met wanden omsloten ruimte vormt. **Bouwwerk:** elke constructie van enige omvang van hout, steen, metaal of ander materiaal, welke hetzij direct of indirect met de grond verbonden is hetzij direct of indirect steun vindt in of op de grond.
- **Erven** zijn de onmiddellijk aan een woning of ander gebouw gelegen, daarbij behorende en daarmee in gebruik zijnde terreinen.
- **Tuinen** zijn in de onmiddellijke nabijheid van een woning of ander gebouw gelegen intensief onderhouden terreinen beplant met siergewassen en gazons of in gebruik als moestuin die zich duidelijk onderscheiden van de omgeving. Tuinen zijn meestal besloten en omheind middels een afrastering, schutting, muur of haag, of (deels) omgeven door een sloot.
- **Verhardingen** kunnen bijvoorbeeld zijn: wegen, pleinen, parkeervoorzieningen, erfverhardingen en steenglooingen. **Wegen** betreffen alle voor het gemotoriseerd verkeer in gebruik zijnde kunstmatig verharde wegen met inbegrip van de daarin liggende bruggen en duikers en de tot die wegen behorende paden en bermen of zijkanten.
- **Hoofdspoorwegen** betreffen spoorlijnen die zijn opgenomen in het Besluit aanwijzing hoofdspoorwegen (Stb. 2004, nr. 722).

Met betrekking tot het grensverloop langs verharde wegen, hoofdspoorwegen, watergangen, waterkerende dijken en de duinvoet geldt het volgende voor zover van toepassing in het onderhavige gebied:

- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een verharde weg wordt de grens gelegd op de voet van het talud of langs de wegberm aan de zijde van het gebied.
- Langs hoofdspoorwegen geldt artikel 20 van de Spoorwegwet.
- Waar de buitengrens van een gebied wordt gevormd door een watergang die op de kaart slechts door een enkelvoudige lijn wordt aangegeven, wordt de grens gelegd op de watergrens die, gezien vanuit het gebied, aan de overzijde is gelegen omdat dergelijke wateren een ecologisch/ waterhuishoudkundige eenheid vormen met de aanwezige natte habitats/ leefgebieden.

- De zeewaartse grens van duingebieden loopt langs de duinvoet van het buitenduin. Bij duinaangroei verplaatst de grens zich zeewaarts, bij duinafslag landinwaarts met de duinvoet mee.
- Waar de buitengrens van het watergebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de buitenteen van de dijk. Waar de buitengrens van een landgebied samenvalt met een waterkerende dijk ligt de grens op de teen van de dijk aan de gebiedszijde.

4. INSTANDHOUDINGSDOELSTELLINGEN

4.1 Inleiding

Het ecologisch netwerk Natura 2000 moet de betrokken natuurlijke habitats en leefgebieden van soorten in hun natuurlijke verspreidingsgebied in een gunstige staat van instandhouding behouden of in voorkomend geval herstellen. Onder het begrip “instandhouding” wordt een geheel van maatregelen verstaan die nodig zijn voor het behoud of herstel van natuurlijke habitats en populaties van wilde dier- en plantensoorten in een gunstige staat van instandhouding. Ingevolge artikel 4, vierde lid, Habitatrictlijn worden bij aanwijzing als Habitatrictlijngebied “tevens de prioriteiten vast[gesteld] gelet op het belang van de gebieden voor het in een gunstige staat van instandhouding behouden of herstellen van een type natuurlijke habitat [...] of van een soort [...] alsmede voor de coherentie van Natura 2000 en gelet op de voor dat gebied bestaande dreiging van achteruitgang en vernietiging”.

Deze bepaling is in artikel 10a, tweede lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 nader uitgewerkt. Op grond van dit artikel bestaat de verplichting om in een aanwijzing doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van leefgebieden van vogelsoorten dan wel doelstellingen ten aanzien van de instandhouding van natuurlijke habitats of populaties van de in het wild levende dier- en plantensoorten op te nemen. Om die reden zijn voor elk Natura2000-gebied instandhoudingsdoelstellingen ontwikkeld, waarbij per habitatype en per (vogel)soort is uitgegaan van landelijke doelen en de bijdrage die een gebied redelijkerwijs kan leveren voor het bereiken van een gunstige staat van instandhouding op landelijk niveau.

4.2 Algemene doelen

- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de biologische diversiteit en aan de gunstige staat van instandhouding van natuurlijke habitats en soorten binnen de Europese Unie.
- Behoud van de bijdrage van het Natura2000-gebied aan de ecologische samenhang van het Natura2000-netwerk zowel binnen Nederland als binnen de Europese Unie.
- Behoud en waar nodig herstel van de ruimtelijke samenhang met de omgeving ten behoeve van de duurzame instandhouding van de in Nederland voorkomende natuurlijke habitattypen en soorten.
- Behoud en waar nodig herstel van de natuurlijke kenmerken en van de samenhang van de ecologische structuur en functies van het gehele gebied voor alle habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.
- Behoud of herstel van gebiedsspecifieke ecologische vereisten voor de duurzame instandhouding van de habitattypen en soorten waarvoor instandhoudingsdoelstellingen zijn geformuleerd.

4.3 Vogelrichtlijn: broedvogels

A193 Visdief

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van ten minste 400 paren. Behoud van omvang en kwaliteit van leefgebied in de vorm van geschikte nestplaatsen (schaars begroeide platen en eilandjes) en voedselgebied voor een sleutelpopulatie van >900 paren (maximale niveau 1998-2002).
Toelichting	De visdief is vermoedelijk van oudsher broedvogel langs de kusten van het voormalige IJsselmeer. Het aantal paren wordt tegenwoordig sterk bepaald door het aanbod van geschikte nestplaatsen die ontstaan bij het opspuiten van eilandjes t.b.v. natuurontwikkeling. In de 80-er jaren broedden aanvankelijk slechts enkele 10-tallen paren in het gebied maar vanaf het eind van de 80-er jaren namen de aantallen sterk toe met zowel in 1992 als in 1997 meer dan 1.000 paren. In de periode 1999-2003 broedden jaarlijks tussen 430 en 742 paren. Gezien de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is behoud van de populatie op een relatief hoog niveau gewenst. Het gebied heeft voldoende draagkracht voor een sleutelpopulatie.

4.4 Vogelrichtlijn: niet-broedvogels

A005 Fuut

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de fuut o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met verhoogde aantallen in augustus-november en in maart. In de eerste helft van de jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen, sinds de tweede helft van de jaren negentig weer afnemend, net als aalscholver en andere viseters (zoals sterns, grote zaagbek), mogelijk in relatie met concurrentie om kleine vis door sterke jaarklassen van de snoekbaars. Het aantalsverloop is in beide meren ongeveer gelijk. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A017 Aalscholver

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 160 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor de aalscholver o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met sterk verhoogde aantallen in september/oktober. De populatie is sterk toegenomen rond midden jaren tachtig, recente aantallen liggen weer iets lager, net als fuut en andere viseters (sterns, grote zaagbek), mogelijk in relatie met concurrentie om kleine vis door sterke jaarklassen van de snoekbaars. Uiteindelijk heeft in het Eemmeer weer herstel opgetreden. Behoud van de huidige situatie is voldoende gezien de landelijk gunstige staat van instandhouding.

A037 Kleine zwaan

Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2 vogels (seizoensgemiddelde).
------	---

Toelichting Het gebied heeft voor de kleine zwaan o.a. een functie als foerageergebied. De soort is een wintergast, vooral aanwezig in oktober-december, met kleinere aantallen tot maart. In het verleden traden sterke jaar-op-jaar fluctuaties op, en in de jaren negentig is de populatie in beide meren sterk afgenomen, in recente jaren was de soort nagenoeg afwezig. Deze afname is enerzijds verbonden aan de afname van de internationale populatie omvang, anderzijds waarschijnlijk aan concurrentie met andere soorten (knobbelzwaan). Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.

A043

Grauwe gans

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 300 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de grauwe gans o.a. een functie als foerageergebied en als slaappleats. De draagkrachtschatting heeft betrekking op de foerageerfunctie. De soort is het hele jaar present, met een sterke piek in oktober, in het Eemmeer ook in maart. Zoals overal is de populatie fors toegenomen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A050

Smient

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 4.900 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Aantallen smienten zijn van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar, vooral aanwezig van oktober-maart. Tot midden jaren tachtig is de populatie zeer sterk toegenomen, daarna stabiel, recent weer enige toename. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A051

Krakeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 90 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de krakeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is het hele jaar present, met pieken in oktober/november en maart/april. Tot midden jaren tachtig is de populatie toegenomen, daarna stabiel. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A056

Slobeend

Doel Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 5 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de slobeend o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral aanwezig in augustus-oktober. Er is sprake van een doorgaande afname in aantallen sinds eind jaren tachtig, maar deze wordt gecompenseerd door (sterkere) toename in de Oostvaardersplassen. Handhaving van de huidige situatie is voldoende want de landelijke staat van instandhouding is gunstig.

A059	Tafeleend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 790 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen tafeleenden zijn van nationale betekenis en waren in 1993-97 ook van internationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. Het Eemmeer en Gooimeer Zuidoever levert de grootste bijdrage na de Veluwerandmeren en het Markermeer en IJmeer. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek in Eemmeer meestal in januari en in het Gooimeer in december. Eind jaren tachtig (Gooimeer) en begin jaren negentig (Eemmeer) is de populatie sterk toegenomen, daarna bijna even fors afgenomen, vooral in het Gooimeer, net als de kuifeend (A061). De toename is hoogst waarschijnlijk gerelateerd aan de toename van de driehoeksmossel (bij gebrek aan kranswieren is dit de voornaamste voedselbron), die echter nog steeds in hoge dichtheden voorkomt. De afname is elders in het IJsselmeergebied gecompenseerd (Veluwerandmeren). Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk zeer ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.
A061	Kuifeend
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 2.700 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Aantallen zijn van nationale betekenis. Het gebied heeft voor de soort o.a. een functie als foerageergebied. De soort is vooral overwinteraar van september-maart, met een piek in december in het Gooimeer en in het Eemmeer met een piek in oktober. Vooral de tweede helft van de jaren tachtig is de populatie sterk toegenomen en in de jaren negentig weer afgenomen, vooral in het Gooimeer. Wellicht is er sprake van uitwisseling tussen de meren bij nachtelijk foerageren. De toename is hoogst waarschijnlijk gerelateerd aan toename van de driehoeksmossel (bij gebrek aan kranswieren is dit de voornaamste voedselbron), die nog steeds in hoge dichtheden voorkomt. De afname is elders in het IJsselmeergebied gecompenseerd. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.
A068	Nonnetje
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 10 vogels (seizoensgemiddelde).
Toelichting	Het gebied heeft voor het nonnetje o.a. een functie als foerageergebied. De soort is een overwinteraar, vooral aanwezig van december-maart. Afgezien van tijdelijk hoge aantallen in de tweede helft van de jaren tachtig zijn de aantallen stabiel of licht toenemend. Behoud van de huidige situatie is voldoende, de waarschijnlijke oorzaak van de landelijk matig ongunstige staat van instandhouding is niet gelegen in dit gebied.
A125	Meerkoet
Doel	Behoud omvang en kwaliteit leefgebied met een draagkracht voor een populatie van gemiddeld 1.700 vogels (seizoensgemiddelde).

Toelichting Het gebied heeft voor de meerkoet o.a. een functie als foerageergebied. Hoogste aantallen zijn aanwezig in september-maart. In beide meren is de populatie sterk toegenomen in de tweede helft van de jaren tachtig en de eerste helft van de jaren negentig, waarschijnlijk in respons op een toename van driehoeksmosselen. Sindsdien is het aantalsverloop stabiel. Behoud van de huidige situatie is voldoende, op landelijk landelijk niveau is geen herstelopgave geformuleerd.

4.5 Beschermde natuurmonumenten

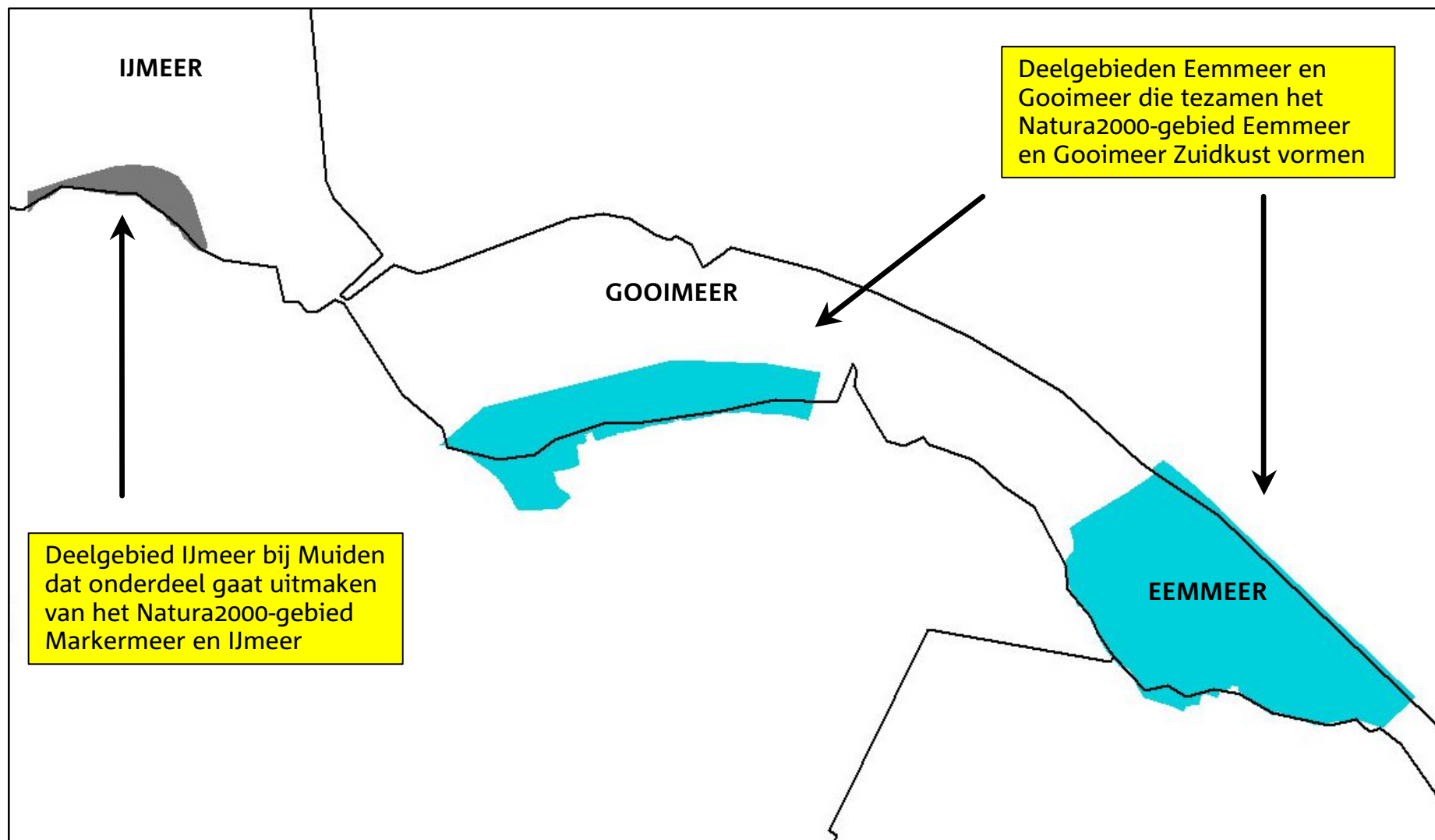
Het Natura2000-gebied Eemmeer en Gooimeer Zuidoever omvat een beschermd natuurmonument, namelijk Gooikust Naarden, en drie staatsnatuurmonumenten, namelijk Gooikust Naarden, Gooimeer en Eemmeer (zie hoofdstuk 2). Ingevolge artikel 15a, derde lid, van de Natuurbeschermingswet 1998 heeft de instandhoudingsdoelstelling voor dat deel van het gebied, dat zijn status als beschermd natuurmonument heeft verloren, mede betrekking op de doelstellingen ten aanzien van het behoud, herstel en de ontwikkeling van het natuurschoon of de natuurwetenschappelijke betekenis van het gebied zoals bepaald in het van rechtswege vervallen besluit (verder: de “oude doelen”). Voor zover deze doelstellingen Natura2000-waarden betreffen, zijn deze begrepen in de in de voorgaande paragrafen opgenomen instandhoudingsdoelstellingen. In een aantal gevallen is het onmogelijk om zowel de oude doelen als de Natura2000-doelen te bereiken, bijvoorbeeld omdat die doelen tegenstrijdig beheer vragen. In deze gevallen gaan de Natura2000-doelen vóór om de Europeesrechtelijke verplichtingen na te komen. In het beheerplan zullen de oude doelen net als de overige instandhoudingdoelen worden uitgewerkt in ruimte en tijd. Dan wordt ook uitgewerkt waar achteruitgang van het natuurschoon en de natuurwetenschappelijke betekenis met betrekking tot oude doelen is toegestaan ten gunste van Natura2000-doelen. De van rechtswege vervallen besluiten zijn ter informatie bij dit besluit gevoegd (bijlage B).

Splitsing Vogelrichtlijngebied

Bijlage A

Vogelrichtlijngebied Eemmeer, Gooimeer en IJmeer zoals aangewezen op 18 november 1994 (besluit NBLF 949511)

Bijlage A

21 FEB. 1974

Behoort bij
ingekomen stuk
nr. 540

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Overwegende, dat de hierna kadastraal omschreven percelen, tezamen zijnde een deel van de Gooikust bij Naarden, van algemeen belang zijn om hun natuurwetenschappelijke betekenis en mitsdien een natuurmonument zijn in de zin van artikel 1, onder b, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572;

dat het natuurmonument wordt gevormd door een brede strook verland oevergebied, welke geleidelijk overgaat in een brede zandstrook met een hoge wal, waarachter zich laag gelegen graslanden bevinden;

dat na de afsluiting van de Zuiderzee en de daardoor veroorzaakte verzoeting van het water hier een belangwekkende mengvegetatie is ontstaan van aan het zilte en brakke milieu en van aan het fluviatiele milieu gebonden plantesoorten en dat zich hieronder enkele zeldzame soorten bevinden;

dat gebieden, waar zich levensgemeenschappen onder marginale bestaansvoorwaarden handhaven, van groot belang zijn voor het ecologisch onderzoek temeer als het, gelijk in het onderhavige geval, een gebied betreft met milieu-uitersten, hetgeen voor ons land zeldzaam is;

dat bovendien kustgebieden, waar in een hoger gelegen oeverstrook het oorspronkelijk zoute karakter en in het lager gelegen terrein een van oorsprong zoet of recentelijk verzoet milieu zich naast elkaar bevinden, slechts op enkele plaatsen langs het IJsselmeer voorkomen;

dat de van het natuurmonument deel uitmakende graslanden een broedgebied vormen voor moeras- en weidevogels, waaronder minder algemene soorten, en tevens een fourageergebied zijn voor broedvogels van het Naardermeer;

Overwegende ten aanzien van de wezenlijke kenmerken van het onderhavige natuurmonument, dat hieronder moeten worden begrepen de genoemde biologische waarden en de geomorfologische structuur, de opbouw van het bodemprofiel, de openheid van het gebied en de ten behoeve van de avifauna noodzakelijke rust;

Overwegende ten slotte, dat de bescherming van het natuurmonument niet reeds op andere wijze door of krachtens de wet is verzekerd;

Gelet op artikel 7 en artikel 9, zevende lid, van de Natuurbeschermingswet;

Gezien de beschikking van 22 februari 1973, NBCR/S-7648, houdende het besluit dat de aanwijzing als beschermd natuurmonument in overweging is van de in die beschikking kadastraal omschreven percelen, tezamen zijnde de Gooikust bij Naarden;

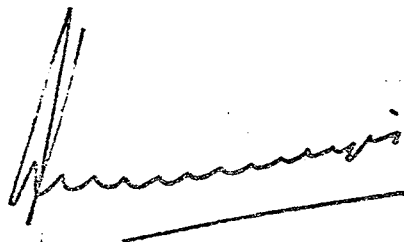
Gezien de omtrent de in overweging zijnde aanwijzing door Gedeputeerde Staten van Noord-Holland ingezonden en van hun beschouwingen vergezeldde schrifturen, alsmede de te zelfder zake door de Natuurbeschermingsraad en de Rijksplanologische Commissie uitgebrachte adviezen;

Handelende in overeenstemming met de Minister van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening;

B E S L U I T:

Aangewezen worden als beschermd natuurmonument de percelen, kadastraal bekend gemeente Naarden, sectie A, nrs. 645, 733, 739, 741, 742, 1063, 1166, 1270, 1271, 1381, 1383, en 1385, een en ander zoals aangegeven op de bij deze beschikking behorende kaart (BN 12) en tezamen zijnde een deel van de Gooikust bij Naarden.

De Staatssecretaris voornoemd,

(W. Meijer).

Bezoeknummer
Ingekomen stuk
nr. 540

TOELICHTING

(Behoort bij NBOR/S 13092)

De Gooikust bij Naarden is een gedeelte van de oude Zuiderzeekust tussen Fort Ronduit, de noordelijkste fortificatie van de vesting Naarden, en de uitspanning Oud-Valkeveen.

Het als beschermd natuurmonument aangewezen gebied bestaat uit een breed, grillig gevormd oevergebied, alsmede uit de zogenoemde "Zanddijk" en achter deze dijk gelegen lage weidegronden.

De "Zanddijk" wordt gevormd door een twintig tot veertig meter brede verlandingszone, die voor een groot deel is begroeid met riet; deze moerasachtige zone gaat naar de landzijde over in een circa tien meter brede zandstrook, welke de indruk geeft van een oorspronkelijke afslagkust, en ten slotte in een hoge glooiende wal, die grenst aan het weidegebied.

Na de afsluiting van de Zuiderzee is een geleidelijke ontzilting van het gebied in gang gezet, welke vooral in de met water doorspoelde gronden zeer snel is gegaan. In de hoger gelegen gebieden, waarin uitspoeling van het zout uitsluitend door regenwater geschiedt, is de ontzilting niet volledig, zodat het milieu nog een zilt karakter vertoont.

Deze veranderingen hebben geleid tot een verscheidenheid van milieutypen en tal van overgangen daartussen, waardoor een afwisselend vegetatiepatroon is ontstaan. Daarin komen naast een aantal zoutminnende planten zoals blauwe zeedistel, zandhaver en zeepostelein plantesoorten voor welke thuishoren in het zoete milieu, en enige zogenoemde stroomdalplanten zoals kruisdistel en kattedoorn. Van deze laatste soort is het natuurmonument de enige groeiplaats in het Gooi. De zoutminnende planten komen vooral op de hoog gelegen gronden voor, met name op de "Zanddijk". De betekenis van het natuurmonument wordt niet alleen gevormd door het vóórkomen van zoutminnende planten temidden van een over het algemeen zoet milieu, maar ook door de opbouw van het milieu. In tegenstelling tot andere in Nederland voorkomende kustbegeleidende milieus, waar in het algemeen de hogere gronden een minder zilt karakter hebben dan de lagere, vertonen in het onderhavige natuurmonument door de wijze van ontzilting de hoger gelegen gronden een zilter karakter dan die welke lager gelegen zijn. De in het natuurgebied voorkomende zoutminnende planten groeien dan ook onder minimale bestaansvoorwaarden. Zulk een situatie is van groot belang voor het ecologisch onderzoek in verband met de vraag, welke eisen plantesoorten aan milieuomstandigheden stellen en welke invloed minimale bestaansvoorwaarden hebben op die plantesoorten. Gebieden waar zoutminnende plantesoorten onder dergelijke omstandigheden voorkomen zijn in ons land zeldzaam.

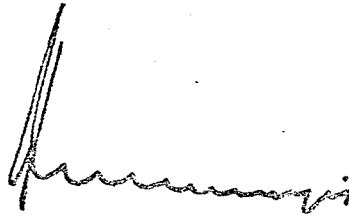
De achter de "Zanddijk" gelegen graslanden zijn vooral van ornithologische betekenis als broedgebied voor moeras- en weidevogels, waaronder minder algemene soorten als bergeend, snor en sprinkhaanrietzanger, en bovendien als fourageergebied voor broedvogels van het Naardermeer, zoals lepelaar en aalscholver.

Ten aanzien van dit deel van het natuurmonument kan worden gesteld dat aantastingen, gelegen in verstoring van de voor de avifauna noodzakelijke

rust en in wijziging van het thans bestaande bodengebruik, in de eerste plaats moeten worden voorkomen. Het bestaande agrarische gebruik van de grond kan normaal voortgezet worden.

De westelijke begrenzing van het natuurmonument is het tracé van de nieuwe rijksweg 1. De noordgrens wordt gevormd door aan de Staat toebehorende gronden, zijnde de kuststrook in engere zin van het IJsselmeer. De oostelijke begrenzing wordt deels gevormd door een strandje ten noorden van de uitspanning "Oud-Valkeveen", dat verpacht wordt door de Staat, en voor het overige door de terreinen van "Oud-Valkeveen", welke een uitgesproken recreatieve bestemming hebben; die terreinen zijn volledig afgescheiden van het natuurmonument door een hoog raster. De begrenzing aan de zuidzijde van het natuurmonument is de Costdijk, die in het landschap een "natuurlijke" grens vormt tot aan rijksweg 1.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(W. Heijer).

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Overwegende, dat een op bijbehorende kaart BN 12/SN 26 aangegeven gebied, deel uitmakende van de Gooikust bij Naarden, een natuurmonument is, dat eigendom is van de Staat, en dat het wenselijk is dit natuurmonument aan te wijzen als staatsnatuurmonument;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, burgemeester en wethouders van Naarden en gedeputeerde staten van Noord-Holland;

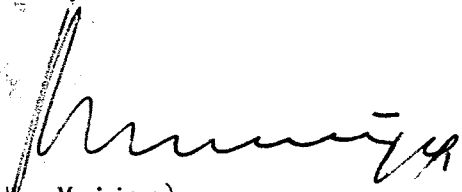
Handelende in overeenstemming met de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Financiën;

B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart BN 12/SN 26 als zodanig aangegeven gebied wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris voornoemd,

(W. Meijer).

Toelichting

De Gooikust bij Naarden is een gedeelte van de oude Zuiderzeekust tussen Fort Ronduit, de noordelijkste fortificatie van de vesting Naarden, en de uitspanning Oud-Valkeveen. De kuststrook in engere zin is eigendom van de Staat en beslaat een oppervlakte van ongeveer 17 ha.

Bij mijn beschikking van 21 februari 1974, NBOR/S-13092, is het deel van de Gooikust van Naarden hetwelk geen eigendom is van de Staat aangewezen als beschermd natuurmonument. Daarop heb ik de volgende toelichting gegeven.

" Het als beschermd natuurmonument aangewezen gebied bestaat uit een breed, grillig gevormd oevergebied, de zogenoemde "Zanddijk" en achter deze dijk gelegen lage weidegronden. De "Zanddijk" wordt gevormd door een twintig tot veertig meter brede verlandingszone, die voor een groot deel is begroeid met riet; deze moerasachtige zone gaat naar de landzijde over in een circa tien meter brede zandstrook, welke de indruk geeft van een oorspronkelijke afslagkust, en tenslotte in een hoge glooiende wal, die grenst aan het weidegebied. Na de afsluiting van de Zuiderzee is een geleidelijke ontzilting van het gebied in gang gezet, welke vooral in de met water doorspoelde gronden zeer snel is gegaan. In de hoger gelegen gebieden, waarin uitspoeling van het zout uitsluitend door regenwater geschiedt, is de ontzilting niet volledig, zodat het milieu nog een zilt karakter vertoont.

Deze veranderingen hebben geleid tot een verscheidenheid van milieutypen en tal van overgangen daartussen, waardoor een afwisselend vegetatiepatroon is ontstaan. Daarin komen naast een aantal zoutminnende planten, zoals blauwe zeedistel, zandhaver en zeepostelein, plantesoorten voor, welke thuishoren in het zoete milieu, en enige zogenoemde stroomdalplanten zoals kruisdistel en kattedoorn. Van deze laatste soort is het natuurmonument de enige groeiplaats in het Gooi. De zoutminnende planten komen vooral op de hoog gelegen gronden voor, met name op de "Zanddijk". De betekenis van het natuurmonument wordt niet alleen gevormd door het vóórkomen van zoutminnende planten te midden van een over het algemeen zoet milieu, maar ook door de opbouw van het milieu. In tegenstelling tot de in Nederland voorkomende kustbegeleidende milieus waar in het algemeen de hogere gronden een minder zilt karakter hebben dan de lagere, vertonen in het onderhavige natuurmonument door de wijze van ontzilting de hoger gelegen gronden een zilter karakter dan die welke lager zijn gelegen. De in het natuurgebied voorkomende zoutminnende planten groeien dan ook onder minimale bestaansvoorwaarden. Zulk een situatie is van groot belang voor het oecologisch onderzoek in verband met de vraag welke eisen plantesoorten aan milieu-omstandigheden stellen en welke invloed minimale bestaansvoorwaarden hebben op die plantesoorten. Gebieden waar zoutminnende plantesoorten onder dergelijke omstandigheden voorkomen zijn in ons land zeldzaam. De achter de "Zanddijk" gelegen graslanden zijn vooral van ornithologische betekenis als broedgebied voor moeras- en weidevogels, waaronder minder algemene soorten als bergeend, snor en sprinkhaanrietzanger, en bovendien als fourageergebied voor broedvogels van het Naardermeer, zoals lepelaar en aalscholver.

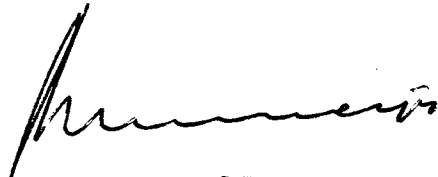
Ten aanzien van dit deel van het natuurmonument kan worden gesteld dat aantasting van de wezenlijke kenmerken in de eerste plaats gelegen zal zijn in verstoring van de voor de avifauna noodzakelijke rust en in wijziging van het thans bestaande bodemgebruik. Het bestaande agrarische gebruik van de grond kan normaal voortgezet worden.

De westelijke begrenzing van het natuurmonument wordt gevormd door het tracé van de nieuwe Rijksweg 1, waarvan de aanleg thans in uitvoering is. De noordgrens wordt gevormd door aan de Staat toebehoorende gronden, zijnde de kuststrook in engere zin van het IJsselmeer, de oostelijke begrenzing wordt deels gevormd door een strandje ten noorden van de uitspanning "Oud-Valkeveen", dat verpacht wordt door de Staat. Voor het overige wordt de oostelijke begrenzing gevormd door de terreinen van "Oud-Valkeveen", welke een uitgesproken recreatieve bestemming hebben. Dit gebied is volledig afgescheiden van het natuurmonument door een hoog raster. De begrenzing aan de zuidzijde van het natuurmonument is de Oostdijk, die in het landschap een "natuurlijke" grens vormt tot aan Rijksweg 1".

Tot zover die toelichting.

Teneinde de gehele Gooikust bij Naarden eenzelfde bescherming deelachtig te doen worden, is bij de onderhavige beschikking het deel dat aan de Staat toebehoort aangewezen als staatsnatuurmonument.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,

(W. Meijer).

DE STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR, RECREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK

Overwegende, dat het op bijbehorende kaart SN 16 aangegeven gebied, deel uitmakende van het zogenoemde Eemmeer, een natuurmonument is, dat eigendom is van de Staat;

Gelet op artikel 21, eerste en tweede lid, van de Natuurbeschermingswet (Stb. 1967, 572);

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, de colleges van burgemeester en wethouders van Bunschoten, van Eemnes en van Blaricum en de colleges van gedeputeerde staten van Utrecht en van Noord-Holland;

Handelende in overeenstemming met de Ministers van Verkeer en Waterstaat en van Financiën;

B E S L U I T :

Het op bijbehorende kaart SN 16 aangegeven gebied wordt aangewezen als staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Staatscourant.

De Staatssecretaris voornoemd,
namens deze,
de Directeur-Generaal voor
Natuurbehoud, Recreatie en Media,

(Dr. J. Verhoeve)

Toelichting

Het "Eemmeer" (+ 1200 ha), dat deel uitmaakt van de randmeren langs de voormalige Zuiderzeekust, is van groot belang voor waterwild en steltlopers. Het vormt een onderdeel van de vliegroute van vele soorten waterwild die ten noorden en ten oosten van ons land broeden en die in het Eemmeer korte of langere tijd vertoeven. In de herfst en de winter - bij open water - worden tienduizenden eendachtigen en andere watervogels in dit gebied aangetroffen.

Het buitendijkse oeverland en het eiland zijn belangrijke broed- en rustgebieden voor vele soorten watervogels. Voorts komen vrijwel alle steltlopers, waaronder kemphanen, uit de omringende weidegebieden hier overnachten.

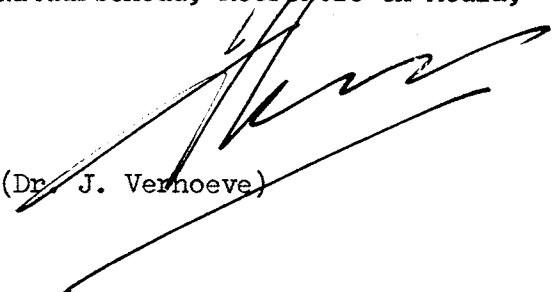
De betekenis van het gebied is mede gelegen in de omstandigheid, dat op een relatief klein gebied zowel rust- en broedgelegenheden (het water en de rietlanden) als fourageergebieden (de oeverlanden) voorkomen. Tevens is het een voedselgebied voor lepelaars en aalscholvers uit het Naardermeer.

Dit alles tezamen heeft het Eemmeer gemaakt tot een water van internationale betekenis voor het behoud van het waterwild en daardoor tot een object voor natuurwetenschappelijke studie. Dit komt onder andere tot uitdrukking door de plaatsing van het gebied op de List of European and North African Wetlands of International Importance van de International Union for the Conservation of Nature and Natural Resources (I.U.C.N.). Door de aanvoer van het sterk vervuilde water van de Eem (lozing van rioolwater van onder andere Amersfoort en Baarn) treedt in het Eemmeer vervuiling op, waardoor bijvoorbeeld de voedselplanten van de kleine zwaan erg hebben geleden. Dit heeft tot gevolg gehad, dat het aantal aanwezige vogels van deze soort helaas aanzienlijk is teruggelopen. Krachtens artikel 21, derde lid, van de Natuurbeschermingswet is het beheer van een staatsnatuurmonument gericht op het behoud of het herstel van onder meer de natuurwetenschappelijke betekenis. Op grond hiervan zal het beheer mede gericht zijn op het terugdringen van de vervuiling.

De voornaamste overweging, welke aan de bescherming van het betrokken gebied ten grondslag ligt, is de handhaving van de daar heersende rust.

De aanwijzing als staatsnatuurmonument zal niet direct gevolgen hebben voor de visserij en het varen op het Eemmeer.

De Staatssecretaris van Cultuur,
Recreatie en Maatschappelijk Werk,
namens deze,
de Directeur-Generaal, voor
Natuurbehoud, Recreatie en Media,

(Dr. J. Vernhoeve)

MINISTERIE VAN
LANDBOUW EN VISSERIJ

30 december 1985

No. NMF/N 85-10494

Dir.-Gen. Landelijke Gebieden
en Kwaliteitszorg
Directie Natuur, Milieu
en Faunabeheer

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ

Gehoord de Natuurbeschermingsraad, Burgemeester en Wethouders van
Huizen en van Naarden en Gedeputeerde Staten van Noord-Holland;

In overeenstemming met de Staatssecretaris van Financiën en de
Minister van Verkeer en Waterstaat;

Gelet op artikel 21, eerste lid, van de Natuurbeschermingswet
(Stb. 1967, 572);

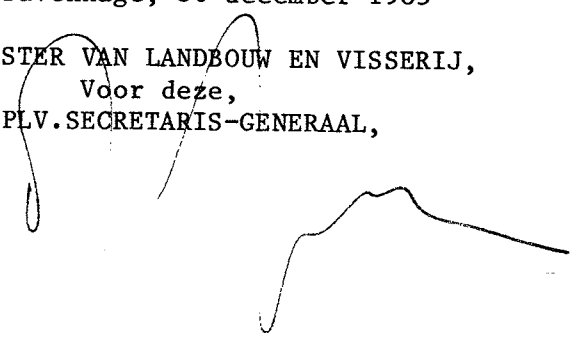
BESLUIT:

Het op bijbehorende kaart SN94 aangegeven gebied, hierna te noemen
"Gooimeer", dat eigendom is van de Staat, wordt aangewezen als
staatsnatuurmonument.

Van deze beschikking zal mededeling worden gedaan in de Nederlandse
Staatscourant.

's-Gravenhage, 30 december 1985

DE MINISTER VAN LANDBOUW EN VISSERIJ,
Voor deze,
DE PLV. SECRETARIS-GENERAAL,

TOELICHTING

1. Inleiding

Het staatsnatuurmonument "Gooimeer" bestaat uit ondiepe wateren, oevers, rietlanden en enige vochtige graslanden, die in natuurwetenschappelijk en landschappelijk opzicht van grote betekenis zijn. Het staatsnatuurmonument "Gooimeer" is gelegen in de gemeenten Huizen en Naarden en heeft een oppervlakte van ca. 400 ha. De Commissie Recreatief Gebruik Randmeren IJsselmeerpolders (CoRRIJ) heeft in december 1982 een reeks van inrichtings- en beheersadviezen voor de ontwikkeling van het Gooi- en IJmeer aan de Minister van Verkeer en Waterstaat aangeboden. Een van de voorstellen van de CoRRIJ was de aanwijzing van een deel van het randmeer Gooimeer als staatsnatuurmonument; aanwijzing wordt noodzakelijk geacht om de natuurlijke waarden veilig te stellen en zo mogelijk verder te ontwikkelen.

2. Natuurwetenschappelijke betekenis

In 1980 heeft de Natuurwetenschappelijke Commissie van de Natuurbeschermingsraad de "Oecologische Visie Randmeren" gepubliceerd. Dit rapport bevat beschrijvingen van de natuurwetenschappelijke en landschappelijke waarden van alle randmeren, hun samenhang in natuurwetenschappelijk opzicht onderling en met de natuurgebieden in de polders en het oude land alsmede de beschrijvingen van de bedreigingen van de kwaliteiten van de randmeren. Deze toelichting is gebaseerd op de beschrijvingen uit de "Oecologische Visie Randmeren", aangevuld met recent verzamelde gegevens. Achtereenvolgens zullen worden behandeld "Geologie, geomorfologie en bodem", "Flora en Vegetatie" en "Fauna".

a. Geologie, geomorfologie, bodem en waterhuishouding

Het randmeer Gooimeer ontstond in 1964 tijdens de aanleg van Zuidelijk Flevoland; aan de westzijde wordt het begrensd door de Hollandse brug bij Muiderberg, aan de oostzijde door de Stichtse brug. Voor 1932 maakte het Gooimeer deel uit van de Zuiderzee. De kustlijn van het oude land is hier ontstaan door afslag van de stuwwal van het Gooi als gevolg van de getijdebeweging. Het tijdens de afslag vrijkomende materiaal sedimenteerde voor de kust waardoor een min of meer terrasvormige afzetting even onder het wateroppervlakte ontstond. Een ander gevolg van de afslag was het ontstaan van een zandige en lemige klif dat het Gooi aan de noordkant begrensd. Na de totstandkoming van de Afsluitdijk verdween de getijdebeweging en kwam aan de afslag en de terrasvorming onder water vrijwel een einde.

De bodem van het Gooimeer is gevormd door abrasie en onderwatersedimentatie: hierdoor ontstond een vlakke uniforme, ondiepe meerbodem, welke geleidelijk in diepte toeneemt. De onderwaterafzettingen in het Gooimeer bestaan uit zand en zware zavel (zgn. Zuiderzeebodemgrond) en liggen op de pleistocene ondergrond.

In het zuidwestelijke gedeelte van het gebied bevindt zich een voormalige zandwinput.

Het water van het Gooimeer staat in vrije uitwisseling met het Eemmeer, Nijkerkernauw, IJmeer en Markermeer.

Wateronttrekking aan deze meren vindt plaats voor de doorspoeling van Noord-Holland ten noorden van het Noordzeekanaal en voor de zoutbestrijding op het Noordzeekanaal. In droge zomers is de toevoer naar deze meren onvoldoende om aan de inlaatbehoefte van het Noordzeekanaalgebied en de Schermerboezem en aan de eigen waterbehoefte ten gevolge van verdamping te voldoen. Hierdoor is het noodzakelijk dat water uit het IJsselmeer wordt ingelaten.

Het Gooimeer ontvangt alleen van de oude landzijde oppervlaktewater via gemalen en open waterlopen. De belangrijkste leverancier is de Eem, uitmondend in het Eemmeer. Ook treedt kwel op vanuit het Gooi. De gemiddelde verblijftijd van het water in het Gooimeer bedraagt ca. 2 maanden.

Ten aanzien van de waterkwaliteit in het Gooimeer kan opgemerkt worden dat het water voedselrijk is; het hoge gehalte aan nutriënten moet worden toegeschreven aan de grote toevoer door de Eem. De vervuilingsgraad van het Gooimeer is lager dan in het aangrenzende Eemmeer. Voor een deel is dit te danken aan het in werking treden van enige rioolwaterzuiveringsinstallaties, waardoor belangrijke vervuilingbronnen konden worden gesaneerd. De waterkwaliteit is voldoende om de aanwezige fonteinvegetaties in stand te houden.

b. Flora en vegetatie

In het Gooimeer wordt een onderwatervegetatie aangetroffen, bestaande uit een drietal fonteinkruidsoorten (Doorgroeid-, Kam- en Tenger fonteinkruid); plaatselijk bevindt zich in deze vegetatie ook Zanichella. Deze onderwatervegetatie bevindt zich vooral in dat deel van het Gooimeer dat thans als staatsnatuurmonument wordt aangewezen; ze is van wezenlijk belang voor fouragerende watervogels.

Voor de Gooikust komt een tot 100 meter brede rietkraag voor, die slechts op enkele plaatsen is onderbroken. Er is een verlandingsreeks aanwezig vanaf het open water: eerst een zone waarin Zeebies domineert, hier en daar afgewisseld door solitaire velden van Mattenbies en Lisdodden. Hierna volgt een brede zone waarin riet domineert, met plaatselijk faciesvorming van Lisdodde of Liesgras, Wat meer landinwaarts, waar het ondieper is, voegen zich daarbij ruigtkruiden als Haagwinde, Harig wilgenroosje, Rietgras en Watermunt. In de daarop volgende aanspoelselzone komen ruigtkruidenvegetaties voor waarin naast de reeds genoemde soorten ook Koninginnekruid, Moerasspirea, Moerasmelkdistel, Heelblaadjes, Valeriaan, Wederik en Wolfspoot worden aangetroffen. Nog meer landinwaarts vindt plaatselijk opslag plaats van Zwarte els, Zachte berk, diverse soorten wilg, Vogelkers en Es. Op enkele plaatsen zijn broekstruweeltjes ontstaan bijvoorbeeld bij Oud-Valkeveen.

Van bijzondere betekenis zijn de zandige oeverlanden; hierin komen nog enige relictten van de voormalige brakke Zuiderzee flora voor (o.a. Zeehaver, Zeepostelein en Zilt torkruid). Vegetaties met dergelijke relictten zijn te vinden in steile gradiëntsituaties van nat naar droog. Daar waar de nat-drooggradiënt minder steil verloopt, zijn soortenrijke riet-zeggemoerassen tot ontwikkeling gekomen. In deze moerasvegetaties komen diverse minder algemene plantesoorten voor als Cyperzegge, Dotterbloem, Heelblaadjes, Pluimzegge, Poelruit en Rietorchis.

De droogste delen van het natuurmonument bevatten een vegetatie van zandige milieus waarin veel stroomdalplantesoorten voorkomen. Genoemd kunnen worden Handjesgras, Hondsviooltje, Kattedoorn, Wilde kruisdistel en Zeepkruid.

c. Fauna

De belangrijkste betekenis van het staatsnatuurmonument "Gooimeer" in faunistisch opzicht is de functie die dit deel van het gelijknamige randmeer heeft voor pleisterende en fouragerende watervogels.

Op basis van de 1%-norm kan worden vastgesteld dat het staatsnatuurmonument "Gooimeer" van internationale betekenis is voor de volgende soorten: Kleine zwaan, Slobeend en Tafeleend. (De 1%-norm, opgesteld door het International Waterfowl Research Bureau, houdt in dat een gebied van internationale betekenis wordt beschouwd als er gedurende een bepaalde periode 1% of meer van een bepaalde, in dit geval de Noordwest-Europese, populatie aanwezig is). Ook de volgende soorten komen vaak in grote aantallen voor op het "Gooimeer": Fuut, Wintertaling, Krakeend, Smient, Toppereend, Kuifeend, Brilduiker en Grote zaagbek.

Naast de pleister- en fourageerfunctie heeft het Gooimeer eveneens betekenis als ruigebied voor vele duizenden eenden in de periode augustus-oktober.

Voor broedvogels zijn vooral de oeverzone en de rietkraag van belang. Als broedvogel komen hier onder meer voor Fuut, Krakeend, Slobeend, Wintertaling, Bruine kiekendief, Tureluur, Kleine karekiet en Sprinkhaanrietzanger.

3. Natuurschoon

Het natuurmonument is uit een oogpunt van natuurschoon van betekenis vanwege de weidsheid van het landschap en de fraaie overgangen van water naar de hoge oevers van het Gooi.

4. Begrenzing

Het staatsnatuurmonument "Gooimeer" omvat het ondiepe watergedeelte van het gelijknamige randmeer alsmede de oeverzone aan de zijde van het oude land, voor zover gelegen tussen het Fort "Ronduit" en de havenmond van Huizen. De noordgrens van het natuurmonument volgt globaal de -1.0 meter N.A.P.-lijn; deze grens is gekozen omdat in water dieper dan 1 meter de fonteinkruidenbegroeiing sterk afneemt; dergelijk water is van minder betekenis voor de fouragerende watervogels. Tevens begint in het Gooimeer buiten de -1.0 meterlijn de vaargeul en het concessiegebied voor zandwinning. De exacte noordgrens is bepaald aan de hand van coördinaten (zie kaart SN94).

De oostgrens loopt pal ten westen van de rioolzuiveringsinstallatie bij Huizen in noord-zuidrichting. De zuidgrens wordt gevormd door de overgang van vochtige naar hogere, droge gronden van het Gooi; deze grens valt hier samen met de eigendomsgrens van de Staat. In het westelijk deel van het natuurmonument valt de zuidgrens samen met de noordgrens

van het reeds aangewezen staatsnatuurmonument "Gooikust bij Naarden". De westgrens van het staatsnatuurmonument "Gooimeer" tenslotte is gelegen nabij het Fort "Ronduit" bij Naarden.

Een tweetal strandjes bij Oud-Valkeveen en bij Oud-Naarden is buiten de aanwijzing gelaten.

De grens van het staatsnatuurmonument "Gooimeer" is nader aangegeven op de bij de beschikking behorende kaart SN94.

5. Gebruik en beheer

a. Huidig gebruik

Het huidige recreatieve gebruik kan worden onderscheiden in waterrecreatie, amphibische recreatie en landrecreatie.

Waterrecreatie bestaat uit varen met (zeil)jachten en catamarans alsmede plankzeilen. Waterrecreatie vindt met name plaats vanuit het recreatieve steunpunt te Oud-Naarden. Amphibische recreatie (strandbezoek) geschiedt op de stranden bij Oud-Valkeveen en Oud-Naarden. Landrecreatie vindt in en langs het natuurmonument voornamelijk plaats tussen de jachthaven Oud-Naarden en Huizen. Het fietspad dat daar langs het natuurmonument loopt wordt door wandelaars en fietsers ook gebruikt als uitvalbasis naar het natuurmonument.

Op een tweetal plaatsen in het natuurmonument is sprake van vrij extensief agrarisch gebruik. Pal ten westen van Huizen komen enige moerasige graslandjes voor, waar beweiding plaats vindt. Pal ten oosten van Oud-Valkeveen bevindt zich een vochtig poldertje, alwaar het agrarisch gebruik bestaat uit deels weiden en deels hooien.

Exploitatie van het rietland vindt plaats nabij Oud-Naarden en ten westen van Huizen. Elders in het natuurmonument wordt het rietland niet beheerd.

De in het zuidwestelijke deel gelegen zandwinput is niet meer als zodanig in gebruik. In de toekomst kan deze wellicht (gedeeltelijk) gedempt worden met gebiedseigen, onverdachte baggerspecie.

Vanwege de geringe diepte is het aan te wijzen gebied van geringe betekenis voor de sportvisserij, zodat deze slechts incidenteel wordt beoefend. De jacht is in het natuurmonument niet verhuurd.

b. Gewenst beheer

Het gewenste beheer van het natuurmonument zal gericht moeten worden op behoud en waar mogelijk herstel van de natuurwetenschappelijke waarden en het natuurschoon. Voor het staatsnatuurmonument "Gooimeer" betekent dit het handhaven van de voor de avifauna noodzakelijke rust en het instandhouden van de waardevolle vegetaties van de overgangen van nat naar droog.

Daarnaast is het gewenst dat de waterkwaliteit verbeterd wordt door voortgaande terugdringing van de eutrofiëring van het riviertje de Eem.

Ten aanzien van de recreatie te water kan worden opgemerkt dat uitvoering dient te worden gegeven aan de in het "Inrichtings- en Be-

heersplan Gooi- en IJmeer" gedane voorstellen voor dit deel van het Gooimeer. Dit betekent een verplaatsing van de plankzeilokaties langs de oude landzijde naar een nieuw recreatief steunpunt nabij zowel de Hollandse als de Stichtse brug, het verplaatsen van de catamaranjachthaven naar een steunpunt bij de Stichtse brug en het treffen van technische en educatieve maatregelen om het natuurmonument af te schermen tegen watersport-activiteiten. Deze maatregelen zullen in overleg met de betrokken overheden en belanghebbenden nader uitgewerkt worden in een beheersplan.

De beroepsvisserij kan worden voortgezet op de wijze zoals die tot nog toe gebruikelijk was.

Ten aanzien van de jacht kan worden opgemerkt dat het gewenst is dat deze ook in de toekomst niet wordt verhuurd.

Voor het behoud en ontwikkeling van de natuurwaarden is het gewenst dat het agrarisch gebruik van de graslanden verder wordt geëxtensieerd en dat het areaal te beheren rietlanden wordt uitgebreid. Het ligt in het voornemen dat het beheer van deze gronden na de aanwijzing als Staatsnatuurmonument overgenomen wordt door het Staatsbosbeheer.

BEGRENZING NATUURMONUMENT

OPEN WATER

RUST- EN FOERAGEGEBIED VOOR WATERVOGELS

GEHELE JAAR AFGESLOTEN INGEVOLGE ARTIKEL 17 VAN DE NATUURBESCHERMINGSWET

WELANDEN

BROND-, FOERAGEER-, EN RUSTGEBIED VOOR WEIDEVOGELS

GEEN VRIJE TOEGANG (UITGEZONDERD EIGENAREN / GEBRUIKERS)

OEVER- EN VERLANDINGSSTROOK

BROND-, FOERAGEER-, EN RUSTGEBIED VOOR DIVERSE VOGELSOORTEN, TEVENS

KWETSBAARE VEGETATIE

GEEN VRIJE TOEGANG

OPEN WATER (CORRIDOR)

RUST- EN FOERAGEGEBIED VOOR WATERVOGELS

GEHELE JAAR RECREATIEF MEDEGEBRUIK

TOEKOMSTIG AF TE SLUITEN GEBIED INGEVOLGE ARTIKEL 17 VAN DE

NATUURBESCHERMINGSWET (ZIE TEKST)

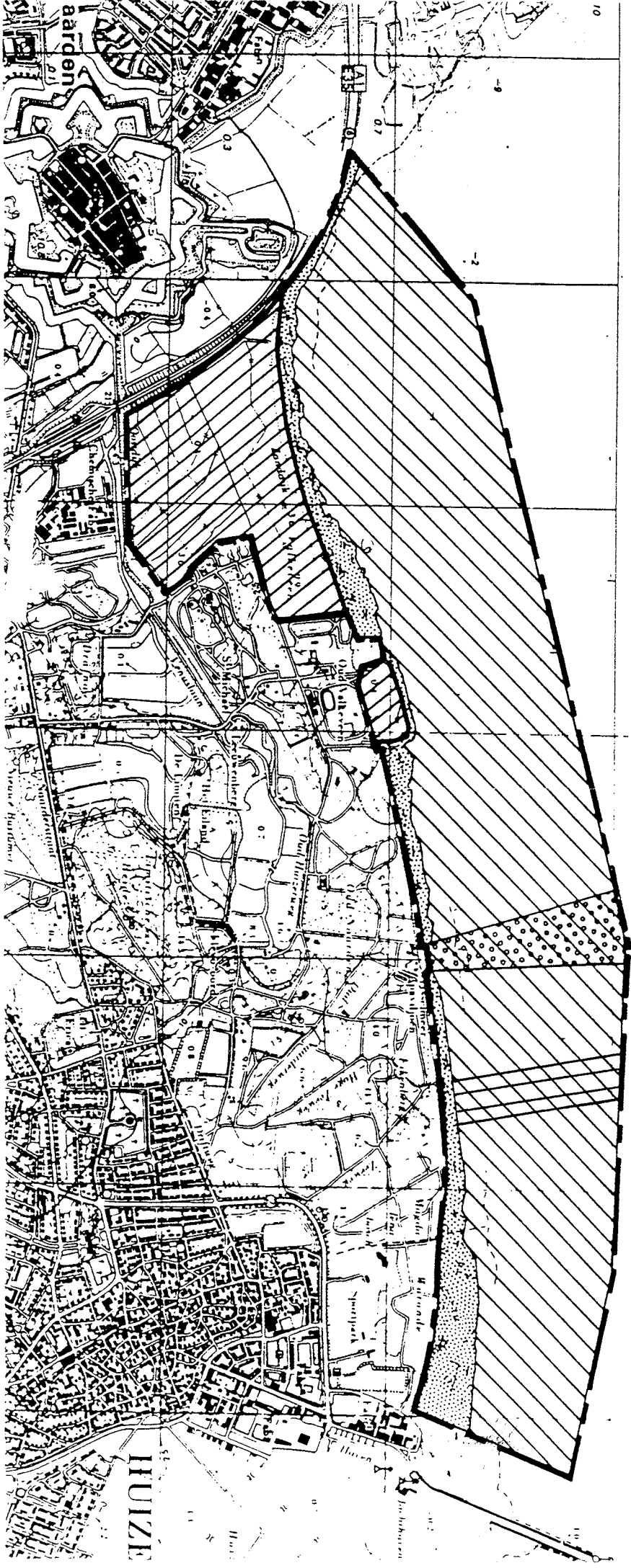
Strook waarvoor ontheffing ex artikel 16 van de Natuur-
beschermingswet geldt ten behoeve van de Nederlandse
Toeristen Kamperclub (brief NMF-91-6394)

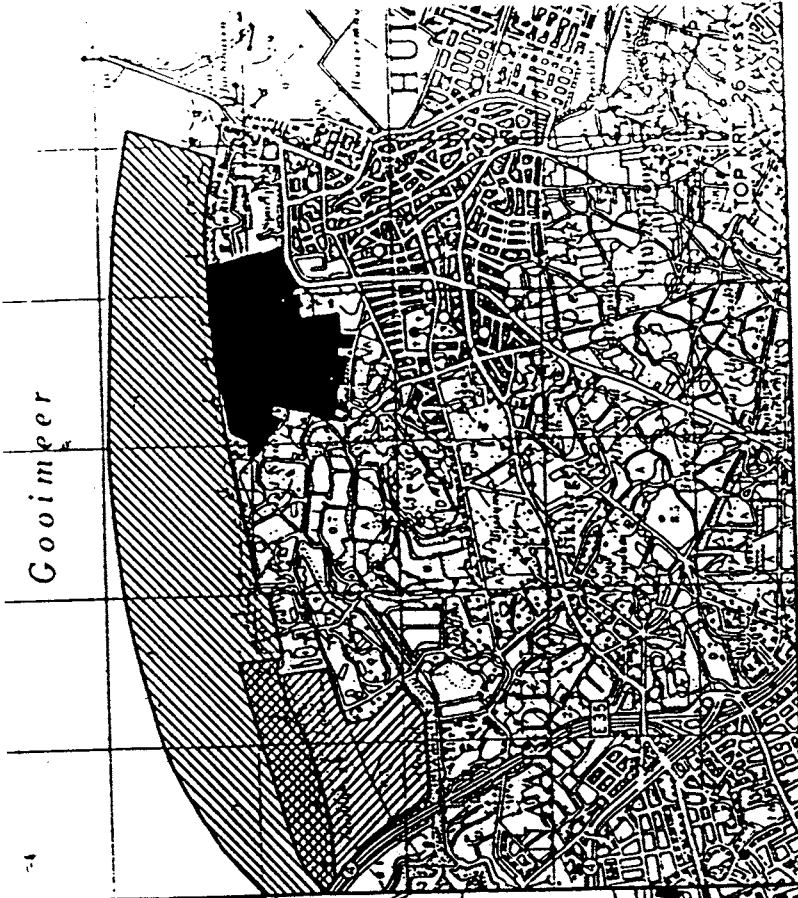
=====

BIJLAGE BIJ BRIEF NMF-91-6394

=====

G o o i m e e r
Deenst van ontwerp v/h

Gooimeer

SITUERING IN DE STREEK

SCHAAL 1 : 50.000

- BESCHERMD NATUURMONUMENT „GOOISE NOORDFLANK“
- STAATS NATUURMONUMENT „GOOIMEER“
- STAATS NATUURMONUMENT „GOOIKUST“
- BESCHERMD NATUURMONUMENT „GOOIKUST“

BESCHERMD NATUURMONUMENT
 GOOISE NOORDFLANK (NAARDER ENG)
 GEMEENTE NAARDEN
 BN 130
 SCHAAL 1 : 10.000

